

գեղեցիկ տանիքի որ մինչև հոն չհասնենք: Անոր համար, Գալաթիէ, այս ընտրութիւնն մի ընդունելու:

«Երբեքէլ, պատասխանեց զահարեղէն, զաւել զերեք ժողովուրդեան վեհապետութեան կողմէն ձեռնարկ փորձուանք: Որքան այս վեհապետութեան վերահերթ յարգողներն առաջինն ըլլալու եւ լաւ ինքի գործք մը, որուն մէջ ու զայն յարգած չըլլամ, Բայց դուք, եթէ տեսնես որ վեհապետութեան վեհա թու կարելիք հակառակ է, կարող անոր տեղ փոխանակել կ'ուզես: Ո՞վ է ուրիշ մեր երկրին հարադարձական ազատութեան թշնամին, զո՞նք թէ ես:»

«Ժողովուրդը մոլորած է:»

«Արեւելք ժողովուրդեան կամաց դէմ իւր կամքն յառաջ տանող ինքնակամ ըսածեղ ատարբեր բան կ'ընէ: Եթէ յարաբերութիւններն ճիշդ հակառակ չըլլային, ես ալ նոյնը չէի կրնար ընել: Եւ զաւել ըստան ան տանն մեծ մասնութիւն պիտի անտանային:»

«Պարագանքեր կան, որոնց մէջ մարդկութեան իրաւունքներն կը պահանջեն, որ օրինաց ճամբին ատարբեր ճամբով մը...»

«Կեցիր, յառաջ մ'երթար, Գալաթիոյ. կր տեսնե՞մ որ քաղաքական գաւառանութիւնը կը պաշտպանես. մի ընդ զայս զահարեղէն մ'առջեւն, որուն իրաւամբ թէ յանդիման, բանալի ու ժողովուրդը օրիշով յարեալ են, որուն ձեռքը՝ միշտ մը տրուած է դաւաճանութիւնն ապացուցանելու:»

Այս ըսելով՝ իւր գրասեղանին վրայէն թուղթ մ'առաւ եւ Գալաթիոյին տուաւ:

Գալաթիոյ հետեւեալ կարգաց. «Ջանապէս, որ ձեր ամուսինն՝ մերձաւոր ընտրութիւնն ընդունելէն ետ կեցնէք: Եթէ ընդունի՞ իւր մահը վնասեալ է իւր նոր վարչութեան շնորհն մանկելու օրուն պիտի չհասնի:»

Գալաթիոյ թուղթն ետ տուաւ, ըսելով. «Կ'ազանք, բարեկամ, մերձէ այս ընտրութիւնն:»

«Այս խորհուրդը կու տես ինքի: Ի՞նչ, կուզես որ ժողովուրդեան կամքը՝ բարեխաւարաբար ազատկամ ձեռքերէն հայրենեաց վարչութիւնն ազատե՞լէն ետքը, պայմանաւոր ձեռքը մատնեմ: Գալաթիոյ, այս երկրին օրէնքներն ազատութիւն կու տան ձեզի՝ առանց անխտեւելու ձեր կարծիքն ժողովուրդեան ըսելու. եթէ մոլորած է, ինչու այսպէս պատնիս երեցիք: Ի՞նչ բան զեզ պարէնց ցայտմ խօսելէն: Այսօր իսկ զայնք հրապարակեալ են, կարծեցեալ պաշտպանող վտանգներն իմացուցէք ժողովուրդեան, եւ կը լսեմ եւ անհիմնակամամբ՝ կառավարութեան գլխաւորներն զատ ուրիշ բանի վրայ չեմ խօսիր: Եթէ ժողովուրդն կը փառսէ ձեզի, ան՝ ատեն օրինաց հնազանդելով՝ կը հրատարկմ այն պայտածէն, առ որ զիս ժողովուրդեան ասյնը կոչէ: Բայց եթէ ես ընտրուիմ, յարեցէք ան պատնիս ժողովուրդեան հաւան, ինչպէս որ ես պիտի արգելեմ, եւ ալ որ օրինաց ձեռք միւս, Գալաթիոյ, կ'երթնամ: Աստուած, որ արեւմտ պիտի յիշեցնեմ մասնիկներու թէ արդարութեան սուրբ ի զուր չեմ կրնար: Գիտես թէ խառնաժողով զօրաց հետ ինչպէս կ'արտայայտ, երբ քահանայութեան սկիզբներն՝ Նոպլէտին եւ Ուրպիւնային ժամանակներն

վարած ընթացքներն կ'ուզէին յառաջ տանիլ: Եթէ անիւն է վեր առնալ քառասունէն ելած չէ, ասով մի կարծեք որ ժամագոտած է. եւ բնաւ զանազանութիւն չեմ ընդ թէ ժողովուրդեան ազատութեան եւ հայրենեաց օրինաց ձեռք երկնցընդոյ՝ աւերիչ զօրաց կ'այս մը, թէ ապամարմատեւ ձեռնադաւոր փոքրամասնութիւն մըն է:»

(Ընթանալիս...)

ՄՅԱԴՐԱԿԱՆ

ՆՈՐԱՆՈՒՐԵ

Թողնալու մոր մերկանոյ մը:

«Կիւ-Երբեք ըստիւր մայաճառաւ մը ձեռք զարկած է թռչելու նոր գործիք մը հնարելու, որուն մէջ պիտի չըլլայ օդապարիկ, այլ թռչելու համար պիտի գործածուին զարմանալի կողմած մը պատուանկներով եւ հոգմահարներով, որոնք անուամբ մը պիտի շարժին: Արեւի կողմը՝ եօթն ոտք բարձրութեամբ հորիզոնական գիւղը՝ հինգ ոտք արամազնով վեցթափեան պատուաւոր անիւ մը կայ, որ թռչելու գործողութեանց մեծագոյն մասը պիտի կատարէ: Երկու կողմն ալ կան հինգ ոտք արամազնով նոյնպիսի անիւներ, որոնք զեզ ի վար կը շարժին եւ ասով կ'օգնեն ան կապմանին վեր բարձրանալուն: Այս անիւները պիտի շարժին մարդու բազկաւ: Այս ամենը կարելի էր, եթէ միայն մարդուն բազկահինք չուզէ զանոյնի մը զօրութիւնն ունենային որով կարելի ըլլար շարժել այս անիւները: Բայց որովհետեւ այս պայմանն անկարելի է, այս գիւտով ալ կարող պիտի չըլլայ մարդ թռչել:»

Հեկապոլսի եղեկարարական օդապարիկ:

Յայտնի է թէ շատ ժամանակի ի վեր՝ ոտ մէջ դիրսու զեկապոլսի նաւ մը գտնելու զոր կ'աշխատուի. եթէ լսուած լրերուն հաւատանք՝ լուծուած է այս խնդիրն ալ Պոուլքիւնցի անխախտառ է: Երբեք մեքենայաւոր մը ձեռքով զաւել ալ չ'արեւ հնարողին անունն, ասոր ատարի է վեր այսպիսի գիւտ մ'ընելու կ'աշխատեն: Առաջին փորձն իւր ծախիքն ըրաւ եւ ձեմս (James) ծանօթ օդանաւաւորն օգնութեան կանչեց, որ օդաչուայութեան կառավարն ըլլայ: Բազմաթիւ ժողովուրդեան մ'առնէ՝ օդապարիկն 200 ոտք վեր բարձրացաւ գետնէն. եւ առանց մեկուն օգնութեան զարձակ գետին իջաւ: Ետքը զարձակ 500 ոտք վեր ելաւ, կիտ ժամ օդի մէջ ամեն ուղղութեամբ թռչաւ: Երբեք արտաքին ինչպէս յառաջընդէ որոշած էին՝ զեզ ի հիւսիս սկսաւ ծախալ, որպէս զի Էմբիտ Պէ անուն զիւղին կ'եղեցիւր անշեւ իջնայ, Առանց արտաքին օտար օգնութեան իրը ալ նոյն տեղն իջաւ: — Այս գործիքն ահագին տեղ մ'ունի, եւ յանձն ծախրերը սուր՝ հակառակ զրանի մը կը նմանի, 60 ոտք երկայն է, արմատագործն է 42 ոտք, եւ ամբողջն ուրիշ բան չէ՝ եթէ ոչ օդապարիկ եւ թռչելու մեքենայի բազկաւորութիւն մը: Այս կապուց գործիքը զարմանալի մեքենայական զօրութիւնն է. ինչպէս նաեւ չուգիւտըն շարժողն ալ պարզապէս նոյն զօրութիւնն է: Իսկ

Թռչելու կարենոր կազման շարժողն էլ կարական մեքենայ մըն է: Ասոր երկխոսական մեքենան արտաքին կարգի բազմախնձոր գործիք մըն է, որուն մեքենայն է ՎԱՂ բուռած նուակիին: Ուզուած Հորի-գանական կամ ուղղաթիւ ուղղութիւնն տալու համար՝ այս մեքենային վրայ ահագին զնադակներ առ զանոնք կան, որոնք զնայ ի յառաջ, աջ առ ձախ կը շարժին, նաակին երկու կողմն ահագին մեծութեամբ երկու թիւեր կան, որ օդի մէջ բացուած ոտներ՝ օդապարիկն հոկոյածն Թռչնոյ մը հետք կ'առնու: Այլեւայլ հողմղողայի նման շղջանակներ, երկայն առ շայն զնկ մը եւ թիւակներ ալ ունի: Հնաբոցի մեծ յոյս ունի իւր գիւտն քիչ աստնէն մեծ ապու կատարեալգործելու: Բայց ուրիշ օդապարիկներու պէս ամպերու մէջն պիտի չբայէ, այլ գետնէն միայն 500 ոտք բարձրութեամբ՝ օդի մէջ պիտի կատարէ այն պատանն, ինչ որ ծովու մէջ շողանալն էրնէ: Երաժ փորձն յաւաքուածէն աւելի յաղորթեամբ պատկուցեալ: Բայց թէ նաեւ փութօրէն ժամանակ՝ նոյն յաղորթութիւնն պիտի ունենայ՝ տարակուսական կ'երեւայ:

ՏՆՏԵՍՈՒԿԱՆ

Որոշմամբին աղանդանք:

Ընդեալ տարի Գեղեւ. 13ին Վիեննա Երեսփոխան ժողովին մէջ Ֆիւռնուրայն Երեսփոխանն առաջարկութիւն մը մտադրյ Յովհ. Հէյսիկի կողմանէ, որ Բուհնիպի Ուէլքայիկի անուն երկրին կալուածներուն վարձակալն է: Այս առաջարկութեան մէջ Հէյսիկի կը խնդրէ յիշեալ ժողովէն որ ժողովն՝ ապարհաբար որթածքին (Phylloxera vastatrix) ամառնալու ընթերցում իւր գտած գաղտնի գարմանն արտօնաբար զնէ իրեն, Այս գարմանն, կ'ըսէ, պարզ է, արժան, անխելչ է քիւրա գործածելի է լեռան եւ թէ դաշտի վրայ, Սոյն գարմանն երկու տարի ետեւէ ետեւ՝ ամեն տարի մէջ անդամ պիտի գործադրուի, եւ պէտք է արուելի հրահանգ շահեմատ աւերութեան խտտ հակողութեան տակ գործադրուի: Այս կերպով որթածքին երկու տարիէն կը ընթերցում երկրի մը վրայէն: Ասկէ աւելին եւ լուսադոյր կարելի էր պահանջել: Գաղտնի այլեւայլ աւերութեանց խտտացած քանիք որ միկրոն ֆիւրնի վարձատուութիւնն տառապան իրաւունքը ծանուցանելէն ետեւ՝ կը յաւելու թէ արդէն առաջարկած է քանիք մ'ընկերութեանց իւր գիւտն խիստ քննութեան ենթարկել եւ մեղադատութեան արտօնութեան գնել: Նոյնը կ'առաջարկէ այժմ՝ նաեւ Երեսփոխանական ժողովին, եւ կ'ըսէ՝ թէ զանգ մը չի պահանջեր յառաջունք, այլ միայն կ'ըսէ որ քննել յանձնաժողով մը գրուի, եւ եթէ իւր գիւտն որթածքին ընթերցում յարմար տեսնուի, նոյն գիւտին առաջին գաղտնի խտտացած վարձքն հաստացուի:

Որոշմանակաւ հոյաթմայի մը:

Ծանօթ է ընդհանրապէս որ աշքի, ականջի, կուրքի, ակապի ցանին, դարձեալ յօդացուի յօդատապի եւ այլ շատ հիւանդութեանց պատճառն շատ անգամ պար անուրէն է, որ զիւրառ-

բարար սպը մեղքնելէն կամ բաց առ Երեսփոխանական յառաջ կու գան: Վիլհելմ Գալուէր Hermann Gaiser անունով վրանատուուն, նոր հռաշարի մը հետեւն է, որ բժշկաց կողմանէ մեծապէս արդէն գտած է եւ յանձնարարութեան արժանացած: Արտօնութեան ձեւին կողմանէ հասարակ հռաշարի եմա չի տարբերի: Մագնիսով հանգրձն խաղախորդուած կալել եւ կամ ոչխարի մորթէ չի նստած կ'ըլլայ, որոնց մագնիս առանց թիւփրու կը մնան: Գիտն ալ արժան: Այս ամէն առաւելութիւններն ունենալէն ետք՝ բժշկաց համար որոշեալ տասնին մէկ փորձի մասով այս հողաթմափր փորձելն կ'արժէ:

ՄԵՐՄԵԼՈՒՐԵ

զիմակագրութեան լրագրաց:

Վերմանական նամակատան ձեռք Գերմանիա մտնող լրագրիւններն թիւն է 1889 տարւոյն համար ամիս մը յառաջ հրատարակուած ցանկին նայելով՝ 9468. որոնցմէ 6792 գերմ. լեզուաւ, եւ 2676 օտար լեզուաւ: Օտար լեզուաւ գրուած լրագրիւններն են. 1 Հայերէն լեզուաւ. 1 պուլկարներէն, 2 իրուսէներէն, 17 լեխներէն, 191 ամիկական լեզուաւ, 897 անգղերէն, 4 ֆիններէն, 727 գաղղիներէն, 12 յաւաններէն, 3 հերարներ, 172 չլլանտներէն, 150 իտալներէն, 5 իթալներէն, 69 նորվիկներէն, 1 պարսկերէն, 100 լեհերէն, 8 բորգուկներէն, 2 ռումներէն, 4 ռումներէն, 58 առաւելներէն, 2 առլաններէն, 140 շուէներէն, 3 սերպերէն, 2 սլովակներէն, 4 սլովեններէն, 49 սլաւներէն, 2 տաճիկներէն, 28 Վուլկարներէն, 6 ֆլամաններ եւ 6 հայտ վենտներէն լեզուաւ:

Ուշխարիւն զոգնաւանդանք թիւն:

Առաւելականութեան ծառայող նաւերուն թիւը՝ 1886ին սկիզբներն եղած հաշուով՝ 11.435 կը համարուէ, որոնց տարողութեան չափն էր 7,599.400 տակաւ: Ասոնց մէջն Եւրոպայի կ'իյնար 7921 շաքեան՝ 6,481.000 տակաւաշաք տարողութեամբ, Ամերիկայի 2769 շաքեան՝ 855.400 տակաւ. տարողութեամբ. Վիլհելմի եւ Բուրգուական գաղթականութեանց 21 շաքեան՝ 2200 տակաւ. տարողութեամբ. Վիլհելմի՝ 259 շաքեան՝ 120.500 տակաւ. տար. Աւստրալիայի՝ 465 շաքեան. 139.900 տակաւ. տար.: Եթէ վերոյիշեալ թիւերն տրուութեանց երկիրներու վրայ բաժնուի, հետեւեալ գումարն կ'առնանք, Մոնթ Բրիտանիա եւ Երանտա՝ եւրոպական գաղթականութիւններով ունի 4829 շաքեան՝ 4,414.800 տակաւաշաք տարողութեամբ. Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգք ունի 2287 շաքեան՝ 673.700 տակաւ. տար. Գաղղիա՝ 562 շաքեան, Գերմանիա՝ 557 շաքեան, Ռուսաստան՝ 257, Տանիարքը՝ 191, Իտալիա՝ 164, Հոլլանտա՝ 106, Աւստրիա՝ 97, Բելգիա՝ 53, Երեսփոխան եւ Ֆինլանդիա՝ Իւրաքանդիւն 40, Փորթուկալ՝ 28, Տաճիկներէն՝ 14, Հուլկարիա՝ 12, Ռումանիա եւ Մոնթենէգրո՝ երկուքը մեկուկը՝ 3 շաքեան: